

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

проекту рішення Ніжинської міської ради «Про затвердження Місцевого плану управління відходами Ніжинської міської територіальної громади Чернігівської області до 2033 року»

Назва регуляторного органу: Ніжинська міська рада Чернігівської області. **Розробник проєкту:** Управління житлово-комунального господарства та будівництва Ніжинської міської ради.

Відповідальна особа: В.о. начальника Управління ЖКГ та будівництва Світлана СІРЕНКО.

Контактний телефон: (04631) 2-31-17

ЗМІСТ АНАЛІЗУ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

Відповідно до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (у редакції постанови КМУ від 16.12.2015 № 1151), АРВ має наступну структуру:

- I. Визначення проблеми** (опис кризи лінійної моделі та перевантаження полігону по вул. Прилуцькій).
- II. Цілі державного регулювання** (перехід до циркулярної економіки та 70% рециклінгу).
- III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей** (порівняння «Нульової альтернативи» та «Кластерного підходу»).
- IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей** (бальна оцінка результативності).
- V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми** (правила сортування для 1 665 суб'єктів та логістика ССС).
- VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів** (проведення Тесту малого підприємництва — М-Тесту).
- VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта** (відповідно до Плану — до 2033 року).
- VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта** (кількісні індикатори: екоподаток, охоплення населення, обсяг вторсировини).
- IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності** (графік базового, повторного та періодичного відстеження).

ДОДАТКИ ДО АРВ:

- **Додаток 3:** Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання (витрати часу спеціаліста УЖКГ).
- **Додаток 4:** Тест малого підприємництва (М-Тест). Детальні розрахунки витрат для 1 649 суб'єктів малого бізнесу.

I. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ

1.1. Загальна характеристика та масштаб кризи управління відходами в Ніжинській територіальній громаді

Сучасний стан системи управління відходами на території Ніжинської міської територіальної громади (ТГ) характеризується як критичний, що зумовлено багаторічним домінуванням «лінійної моделі» (видобуток ресурсів — споживання — захоронення) та фактичною відсутністю технологічної ланки відновлення.

Станом на початок 2026 року в громаді сформувався комплекс взаємопов'язаних проблем техногенного, екологічного та регуляторного характеру, які не можуть бути усунуті в межах існуючого стану («status quo»).

Основним джерелом екологічної небезпеки є Ніжинський полігон побутових відходів (вул. Прилуцька, 172), який було введено в експлуатацію ще у 1969 році.

За понад 55 років безперервної експлуатації на об'єкті площею 15,32 га накопичено 976 096,99 тонни (станом на кінець 2025 р.) твердих побутових відходів (ТПВ).

Розрахункова проектна місткість об'єкта фактично вичерпана, що створює ризик повної зупинки системи санітарного очищення 66,6 тис. мешканців громади та 1 665 суб'єктів господарювання.

1.2. Технологічна деградація та низький рівень відновлення ресурсів

Попри загальнодержавний курс на впровадження циркулярної економіки, рівень перероблення (рециклінгу) в Ніжинській ТГ залишається на депресивному рівні. Згідно з офіційною звітністю за формою 1-ТПВ, у 2024 році із загального обсягу утворених відходів (27 024,7 тонни) було вилучено лише 247,2 тонни вторинної сировини, що становить лише 0,91%.

Морфологічний аналіз свідчить про катастрофічну втрату ресурсного потенціалу. Сміттєвий кошик громади містить значну частку високоліквідних компонентів:

Скло: 19,3% (4 690 тонн/рік);

Полімери: 11,5% (2 795 тонн/рік);

Папір та картон: 6,4% (1 555 тонн/рік);

Метали: 1,9% (462 тонни/рік).

Через відсутність сміттесортувальної станції (ССС) ці компоненти забруднюються органічною фракцією (20,3%) безпосередньо у сміттєвозах та на карті полігону, що робить їх відновлення неможливим.

Таким чином, громада щороку безповоротно втрачає понад 11 тисяч тонн потенційної промислової сировини, що могла б бути спрямована на переробні підприємства, такі як склозавод «Ветропак».

1.3. Екологічні загрози підземним водам та басейну річки Остер

Ніжинська ТГ розташована у гідрологічно вразливому регіоні Придніпровської низовини в межах басейну річки Остер (притока Десни). Критичним фактором є високе залягання ґрунтових вод на всій території міста та прилеглих сіл.

Діючий полігон функціонує без належної герметизації та облаштування протифільтраційних екранів. Внаслідок випадання атмосферних опадів та при високій середньорічній вологості повітря (76%) у товщі сміття безперервно утворюється високотоксичний фільтрат. Через відсутність систем збору та очищення цей «токсичний коктейль», насичений аміаком, важкими металами та органічними забруднювачами, має безперешкодний доступ до підземних горизонтів.

Це створює пряму загрозу життю та здоров'ю мешканців 11 066 приватних будинків громади, які використовують децентралізовані джерела водопостачання (шахтні колодязі та свердловини). Потрапляння токсинів у воду басейну Десни створює ризики транскордонного забруднення в межах басейну р. Дніпро.

1.4. Проблема захоронення біовідходів та кліматичні ризики

Органічні відходи (харчові та рослинні рештки) становлять 20,3% від загальної маси ТПВ громади, що дорівнює близько 4 933 тоннам на рік. Наразі в громаді спостерігається 100% рівень захоронення органіки без жодного оброблення.

Анаеробний розклад біовідходів у тілі полігону є головною причиною:

Емісії метану: Потужний парниковий газ, що підсилює кліматичні зміни.

Пожежної небезпеки: Ризик самозаймання накопиченого газу загрожує викидами діоксинів та фуранів, що негативно впливає на стан повітря в радіусі 2–3 км від об'єкта.

Санітарної деградації: Стихійні звалища рослинності та кухонних відходів (за 2021–2025 рр. ліквідовано 21,7 тис. тонн таких звалищ) є місцями розмноження гризунів та комах.

1.5. Економічна неефективність комунального сектору та «боргова пастка»

Існуюча модель управління відходами довела свою фінансову неспроможність. Основний виконавець послуг — КП «ВУКГ» — перебуває у стані фінансової дестабілізації. Незважаючи на обсяг реалізації послуг у 41,4 млн грн (2025 р.), кредиторська заборгованість підприємства за період 2023–2025 років зроста майже в 5 разів (на 398%).

Причинами дефіциту коштів є:

Експлуатація зношеної техніки: Рівень зносу сміттєвозів становить 43,3%, що вимагає постійних витрат на дорогі запчастини та паливо.

Витрати на санітарну очистку: Місцевий бюджет змушений щорічно спрямовувати значні ресурси на ліквідацію понад 1000 стихійних звалищ замість інвестування в розвиток.

Відсутність інвестиційної складової: Чинний тариф (285,19 грн/м³) покриває лише операційні витрати, не залишаючи коштів на повну рекультивацію полігону площею 15,32 га.

1.6. Обґрунтування неможливості розв'язання проблеми за допомогою ринкових механізмів та чинних актів

Ринкові механізми не здатні самостійно врегулювати кризову ситуацію через:

Високий капітальний поріг: Будівництво ССС потужністю 50 тис. т/рік потребує інвестицій понад 36 млн грн, які мають тривалий термін окупності та низьку привабливість для бізнесу без муніципальних гарантій.

Законодавчі обмеження: Згідно з Законом № 2320-IX та Директивою 1999/31/ЄС, експлуатація полігонів без систем захисту після 2030 року буде заборонена, що вимагає негайного прийняття МПУВ як юридичної бази для модернізації.

Ризик втрати гранту: Без затвердженого Плану громада втрачає пріоритетне право на залучення коштів міжнародної технічної допомоги та можливість реалізації альтернативних інвестиційних програм (до 1 млн дол. США).

1.7. Суб'єкти, на яких проблема справляє негативний вплив

Проблема має загальногромадський масштаб і впливає на наступні групи:

Населення (66,6 тис. осіб): Через загрозу забруднення питної води в колодязях та зростання захворюваності органів дихання.

Суб'єкти господарювання (1 665 одиниць): Через відсутність легальної інфраструктури для виконання вимог нового законодавства щодо управління 11 потоками відходів.

Місцевий бюджет: Через необхідність постійного фінансування ліквідації наслідків екологічних аварій та стихійних звалищ.

Довкілля: Через деградацію 15,32 га земель, забруднення повітря продуктами горіння метану та отруєння басейну річки Остер

II. ЦІЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

2.1. Стратегічний вектор: перехід до циркулярної моделі управління ресурсами

Основною стратегічною метою прийняття даного регуляторного акта є докорінна трансформація системи управління відходами в Ніжинській територіальній громаді — перехід від застарілої моделі «збирання–захоронення» до економіки замкненого циклу (циркулярної моделі).

Це передбачає імплементацію європейської ієрархії управління відходами, встановленої Законом України № 2320-IX «Про управління відходами» та Директивою 2008/98/ЄС:

Запобігання утворенню відходів через просвітницьку роботу з мешканцями та бізнесом.

Підготовка до повторного використання шляхом створення центрів ремонту та обміну речами.

Рециклінг ресурсоцінних компонентів (папір, скло, пластик, метали).

Відновлення, зокрема енергетичне використання відходів та компостування органіки.

Видалення (захоронення) як крайній захід лише для інертних залишків, що не підлягають переробці.

2.2. Технологічна ціль: створення інфраструктурного ядра (ССС)

Ключовим технічним завданням регулювання є будівництво та введення в експлуатацію до 2028 року Ніжинської сміттесортувальної станції (ССС) з проектною потужністю не менше 50 тис. тонн на рік.

Реалізація цієї цілі дозволить громаді виконати роль технологічного центру Субкластеру «3 Ц» Центрального кластера Чернігівської області, обслуговуючи потреби понад 106,5 тис. осіб (включаючи 8 суміжних громад: Вертіївську, Лосинівську, Носівську та інші). Це забезпечить «ефект масштабу», що дозволить утримувати тариф на рівні соціальної доступності (не вище 1–1,5% від середнього доходу домогосподарства).

2.3. Ресурсна ціль: досягнення 70% рівня рециклінгу

Регуляторний акт спрямований на радикальне підвищення рівня відновлення ресурсів у громаді. З поточного депресивного показника у 0,91% (станом на 2024 рік) громада має вийти на показник 70% вилучення вторинної сировини до 2033 року.

Для досягнення цієї мети План встановлює наступні кількісні індикатори:

Збільшення обсягу вилученої вторинної сировини з 247,2 тонн до понад 16 934 тонн на рік.

Розширення мережі роздільного збирання з 6 існуючих точок до 25 пунктів (ПРЗПВ), що забезпечить 100% територіальну доступність сортування для мешканців.

Залучення до системи роздільного збору (5-контейнерна схема) не менше 76% населення та 100% із 1 665 суб'єктів господарювання.

2.4. Екологічна ціль: управління біовідходами та захист р. Остер

Метою акта є скорочення частки захоронення органічних відходів (харчових та рослинних залишків) до рівня не більше 15% від обсягу утворення.

Органіка становить понад 20% морфологічного складу сміття в Ніжині, і її вилучення є критичним для:

Припинення утворення токсичного фільтрату, що отруює басейн річки Остер.

Ліквідації ризиків самозаймання полігону через накопичення метану.

Створення промислової інфраструктури компостування потужністю 4,5 тис. тонн/рік та залучення до домашнього компостування мешканців 11 066 приватних будинків громади.

2.5. Санітарно-регуляторна ціль: рекультивация та видалення відходів

Кінцевою метою регулювання є поступове виведення з експлуатації та повна рекультивация Ніжинського полігону площею 15,32 га.

Досягнення цієї цілі передбачає:

Скорочення щорічного обсягу захоронення відходів у 3,6 раза: з 26,4 тис. тонн у 2024 році до 7,2 тис. тонн у 2033 році.

Приведення ділянки видалення відходів по вул. Прилуцькій у повну відповідність до нормативів ДБН В.2.4-1-2006 (облаштування систем збору фільтрату та біогазу) до 2030 року.

Ліквідацію понад 1000 існуючих стихійних звалищ та запобігання утворенню нових через охоплення регулярною послугою 100% території громади, включаючи села Кунашівка та Паливода.

2.6. Економічна ціль: фінансова стабілізація та залучення інвестицій

Прийняття МПУВ є юридичною передумовою для залучення зовнішнього фінансування на модернізацію сектору. Громада ставить за мету:

«Залучення фінансового ресурсу через інструменти міжнародної технічної допомоги (пріоритетно кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси) або впровадження альтернативних інвестиційних моделей (муніципальний лізинг/оренда), що дозволить забезпечити громаду 1 540 контейнерами без критичного навантаження на бюджет»

Забезпечити стабільність комунального підприємства КП «ВУКГ», зупинивши ріст кредиторської заборгованості (яка зросла на 398% у період 2023-2025 рр.) через оптимізацію логістики та дохід від реалізації вторсировини.

Легітимізувати діяльність усіх суб'єктів господарювання через 100% охоплення прямими договорами на управління відходами

III. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНКА АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ

3.1. Визначення альтернативних способів

Під час розроблення проєкту рішення Ніжинської міської ради було розглянуто два основних способи розв'язання визначених проблем, які відповідають критеріям реалістичності та законності.

Вид альтернативи

Опис альтернативи

Альтернатива 1 («Нульова альтернатива» або інерційний сценарій)

Збереження існуючого стану управління відходами без затвердження МПУВ та впровадження нових регуляторних вимог. Система продовжує базуватися на валовому збиранні та видаленні змішаних відходів на вичерпаний полігон.

Альтернатива 2 (Обрана — «Кластерний підхід та циркулярна модель»)

Прийняття МПУВ до 2033 року, інтеграція Ніжинської ТГ як центру Субкластеру «3 Ц» та впровадження обов'язкового роздільного збирання для населення та 1 665 підприємств громади.

3.2. Оцінка вибраних альтернативних способів

3.2.1. Характеристика Альтернативи 1 (Інерційний сценарій)

Ця альтернатива передбачає відсутність змін у регуляторному полі та продовження експлуатації існуючої інфраструктури «як є».

Вплив на сферу інтересів держави (в особі ОМС та ОДА): Збереження статус-кво призведе до неможливості виконання міжнародних зобов'язань України згідно з Угодою про асоціацію з ЄС (Директива 2008/98/ЄС). Громада втратить юридичне право на залучення державних субвенцій, кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси (до 1 млн дол. США), оскільки наявність затвердженого МПУВ є обов'язковою умовою для фінансування капітальних проєктів. Крім того, після 2030 року експлуатація полігонів без систем збору біогазу та фільтрату буде законодавчо заборонена, що паралізує систему санітарного очищення міста.

Вплив на сферу інтересів громадян: Для 66,6 тис. мешканців зберігається ризик масштабної екологічної катастрофи. Відсутність герметизації полігону площею 15,32 га призводить до постійного потрапляння фільтрату у підземні води басейну річки Остер. Це спричиняє деградацію якості питної води в 11 066 приватних домогосподарствах, що використовують свердловини. Соціальна вартість захворюваності та екологічної реабілітації земель у майбутньому значно перевищуватиме короткострокову вигоду від низького «експлуатаційного» тарифу.

Вплив на сферу інтересів суб'єктів господарювання: Для 1 665 підприємств Альтернатива 1 означає відсутність доступу до цивілізованої послуги. Бізнес продовжуватиме видаляти ресурсоцінні компоненти (скло — 19,3%, полімери — 11,5%) у складі змішаних відходів, що унеможлиблює отримання документів про відновлення відходів для екологічної звітності та веде до нераціональних витрат на сплату тарифу за «сміття», яке насправді є сировиною.

3.2.2. Характеристика Альтернативи 2 (Кластерний підхід — Обрана)

Альтернатива базується на переході до технологічного сортування та рециклінгу.

Вплив на сферу інтересів держави (ОМС): Затвердження МПУВ створює юридичний фундамент для будівництва ССС потужністю 50 тис. тонн на рік та інтеграції 8 громад Субкластеру «3 Ц». Це дозволяє наповнювати фонд охорони навколишнього природного середовища (ОНПС) за рахунок легалізації податкових надходжень від усіх утворювачів відходів.

Вплив на сферу інтересів громадян: Охоплення послугою зростає до 100% у 2033 році. Створення мережі з 25 пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ) забезпечує крокову доступність до системи управління відходами. Екологічний ризик для басейну р. Остер мінімізується через вилучення 85% органіки та перероблення її на компост. Тарифне навантаження залишається в межах соціальної доступності — 1–1,5% від середнього доходу мешканця.

Вплив на сферу інтересів суб'єктів господарювання: Регулювання запроваджує чіткі правила гри для 1 665 підприємств. Хоча виникають витрати на закупівлю контейнерів (близько 14 000 грн на одиницю), бізнес отримує пряму економічну вигоду: сортування 5 фракцій дозволяє скоротити обсяг вивезення змішаного сміття (за тарифом 285,19 грн/м³), замінюючи його передачею вторсировини за нижчими ставками або на ринкових засадах.

3.3. Порівняльна оцінка вигод та витрат за сферами впливу

Сфера впливу

Альтернатива 1 (Витрати)

Альтернатива 2 (Вигоди)

Держава (Ніжинська ТГ)

Втрата інвестицій (1 млн дол.); зростання боргів КП «ВУКГ» (уже зросли на 398%).

Виконання Закону № 2320-IX; сталий розвиток інфраструктури; надходження екоподатку.

Бізнес (1 665 суб'єктів)

Ризик штрафів за неправильне поводження; відсутність легальних пунктів прийому.

Легалізація 11 потоків відходів; економія на вивезенні змішаного сміття; формування іміджу еко-свідомого бізнесу.

Населення (66,6 тис. осіб)

Погіршення здоров'я (пожежі на полігоні); отруєння води фільтратом.

Гарантія екологічної безпеки; зручна інфраструктура (25 ПРЗПВ); розвиток еко-свідомості.

IV. ВИБІР НАЙБІЛЬШ ОПТИМАЛЬНОГО АЛЬТЕРНАТИВНОГО СПОСОБУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ

Вибір оптимального способу регулювання здійснювався шляхом порівняльного аналізу визначених альтернатив за критеріями результативності, економічної доцільності та екологічної безпеки. Для об'єктивізації вибору використана чотирибальна система оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

4.1. Оцінка результативності досягнення визначених цілей

У таблиці нижче наведено рейтинг результативності для кожної альтернативи згідно з методологією АРВ.

Рейтинг результативності	Бал результативності	Обґрунтування присвоєння бала
Альтернатива 1 (Інерційний сценарій — «status quo»)	1	Цілі не можуть бути досягнуті. Збереження поточної моделі призведе до подальшої деградації системи. Рівень рециклінгу залишиться на депресивній позначці 0,91% . Проблема перевантаженого Ніжинського полігону (970,9 тис. тонн) загострюватиметься, створюючи ризик повної зупинки санітарної очистки міста через вичерпання

		лімітів.
Альтернатива 2 (Впровадження МПУВ та Кластерного підходу)	4	Цілі будуть досягнуті повною мірою. Прийняття регуляторного акта створює юридичне підґрунтя для будівництва ССС потужністю 50 тис. т/рік , що забезпечить трансформацію системи та досягнення 70% рівня рециклінгу до 2033 року. Екологічні ризики для басейну р. Остер будуть усунуті через вилучення 85% органіки.

4.2. Порівняння вигод та витрат за альтернативами

Оцінка проводилася з урахуванням сумарного впливу на 66,6 тис. мешканців та 1 665 суб'єктів господарювання громади.

Альтернатива	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування місця у рейтингу
Альтернатива 1	Відсутність початкових регуляторних витрат для бізнесу та витрат часу Управління ЖКГ.	Високі приховані витрати. Економічна деградація КП «ВУКГ» (ріст боргу на 398%), штрафні санкції за порушення Закону № 2320-ІХ, витрати на ліквідацію наслідків пожеж та забруднення підземних вод.	Друге місце. Сценарій веде до технологічного колапсу та екологічної катастрофи в басейні р. Остер.
Альтернатива 2	Можливість залучення грантових коштів (кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси.) або використання сервісної	Прогнозовані витрати бізнесу на контейнери та облік (М-Тест). Бюджетні витрати на адміністрування (25,7 тис. грн/рік).	Перше місце. Оптимальний баланс між інвестиціями та довгостроковою екологічною

	<p>моделі КП «ВУКГ», що в обох випадках забезпечує сталий розвиток громади (до 1 млн дол.), дохід від реалізації 16,9 тис. т вторсировини/рік, сталий розвиток громади як центру Субкластеру «3 Ц».</p>		<p>безпекою.</p>
--	---	--	------------------

4.3. Оцінка впливу зовнішніх чинників на дію регуляторного акта

Науковий аналіз виявляє наступні групи факторів, що впливають на реалізацію обраної Альтернативи 2:

1. Позитивні чинники:

- **Законодавча гармонізація:** Впровадження Розширеної відповідальності виробника (РВВ) дозволить покривати витрати на збирання упаковки не за рахунок бізнесу чи тарифу, а через еко-внески виробників товарів.
- **Інвестиційна підтримка:** Статус Ніжина як технологічного хаба Центрального кластера (обслуговування 106,5 тис. осіб) підвищує шанси на отримання державних субвенцій за формулою 80/20.

2. Ризики та негативні чинники:

- **Безпековий фактор:** Знаходження громади в переліку територій можливих бойових дій може змінити пріоритети фінансування та вплинути на темпи будівництва ССС.
- **Цінова волатильність:** Зростання вартості пально-мастильних матеріалів може збільшити операційні витрати КП «ВУКГ», що потребуватиме гнучкого коригування тарифу, який має залишатися в межах 1–1,5% доходу населення.

4.4. Обґрунтування вибору оптимальної альтернативи

За результатами проведеного аналізу, Альтернатива 2 визнана найбільш виправданою та ефективною. Вона отримала максимальні 4 бали за критерієм результативності.

Висновок спеціаліста: На відміну від Альтернативи 1, яка базується на ігноруванні вичерпаного ресурсу полігону, Альтернатива 2 пропонує технологічну відповідь на екологічні виклики. Вона дозволяє:

- Реально припинити отруєння басейну **річки Остер** фільтратом.
- Створити нові робочі місця на об'єктах ССС та майданчиках компостування.
- Легітимізувати діяльність 1 665 підприємств, інтегрувавши їх у прозору систему обліку відходів.

Незважаючи на необхідність капітальних вкладень (311,8 млн грн на весь період), статус кластерного центру та використання МПУВ як інструменту залучення міжнародної допомоги роблять цей варіант єдиною можливістю для сталого розвитку Ніжинської ТГ до 2033 року.

V. МЕХАНІЗМИ ТА ЗАХОДИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧАТЬ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВИЗНАЧЕНОЇ ПРОБЛЕМИ

Розв'язання кризи в системі управління відходами Ніжинської територіальної громади (ТГ), описаної у Розділі I, потребує комплексного застосування адміністративних, технологічних та економічних механізмів. Вихід із інерційного сценарію забезпечується через наступні регуляторні інструменти:

5.1. Нормативно-правовий механізм: створення муніципальної еко-конституції

Основним механізмом є прийняття Рішення Ніжинської міської ради, яке легітимізує Місцевий план управління відходами (МПУВ) як стратегічний документ прямої дії до 2033 року.

- **Запровадження обов'язкового роздільного збирання:** На основі статті 26 Закону України № 2320-ІХ, регуляторний акт встановлює для **1 665 суб'єктів господарювання** міста юридичний обов'язок сортування відходів за п'ятьма базовими фракціями (скло, папір, полімери, метали та змішані відходи).
- **Регламентація логістики Субкластеру «З Ц»:** План визначає Ніжин як єдиний технологічний вузол, куди спрямовуватимуться потоки відходів із сусідніх громад (Вертіївської, Лосинівської, Носівської та ін.). Це дозволяє реалізувати механізм **співробітництва територіальних громад** (згідно з Законом № 1508-18) для фінансування великих інфраструктурних об'єктів.

5.2. Технологічний механізм: трансформація інфраструктури

Механізм передбачає поетапне переведення громади на циркулярну модель через створення фізичних потужностей для відновлення ресурсів:

1. **Будівництво сміттесортувальної станції (ССС):** Встановлення промислової лінії потужністю **50 тис. тонн на рік**. Це ядро системи, де відбуватиметься механічне та оптичне розділення відходів, що дозволить підняти рівень рециклінгу з поточних **0,91%** до стратегічних **70%**.
2. **Розвиток мережі пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ):** До 2033 року заплановано розширити мережу з 6 існуючих до **25 стаціонарних пунктів**. Це забезпечить крокову доступність для мешканців 430 багатоповерхівок та 11 066 приватних будинків.
3. **Механізм управління органікою:** Створення майданчиків для централізованого компостування потужністю **4,5 тис. тонн/рік**, що дозволить вилучити з тіла полігону біовідходи та припинити утворення токсичного фільтрату, що загрожує річці **Остер**.

5.3. Економічний та інвестиційний механізм: від «податку на сміття» до «інвестицій у сировину»

Реалізація Плану базується на докорінній зміні фінансової парадигми: перехід від витратної моделі «збирання–захоронення» (linear economy) до дохідної моделі «відновлення ресурсів» (circular economy). Для забезпечення життєздатності регулювання та зняття фінансового шоку з **1 649 суб'єктів малого та мікробізнесу**, запроваджується багаторівневий економічний механізм:

5.3.1. Стимулююче тарифоутворення (Принцип «Викидаєш менше — платиш менше»)

Впроваджується диференційований підхід до оплати послуг КП «ВУКГ». Регуляторний акт створює умови, за яких сортування стає економічно вигіднішим за захоронення:

Знижувальні коефіцієнти: Для підприємців, які забезпечують роздільне збирання 5-ти фракцій (скло, папір, полімери, метали, змішані), застосовуватиметься пільговий тариф на вивезення залишкових (змішаних) відходів із прогнозованою економією до **30%**.

Економіка чистої сировини: Бізнес отримує право на безоплатну передачу відсортованої вторинної сировини на сміттесортувальну станцію (ССС) або отримання часткової компенсації вартості логістики за рахунок реалізації цієї сировини комунальним підприємством на ринку.

5.3.2. Антикризова модель забезпечення інфраструктурою (Диверсифікація джерел)

З метою нівелювання воєнних ризиків та враховуючи можливу затримку грантового фінансування (зокрема кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси), План передбачає варіативність забезпечення бізнесу контейнерним парком, що знімає вимогу негайної інвестиції у **14 000 грн** із кожного суб'єкта:

Грантовий сценарій (Пріоритетний): Громада продовжує роботу із залучення міжнародної допомоги (USAID, NEFCO, ПРООН) для централізованої закупівлі **1 540 євроконтейнерів**. У разі успіху — бізнес повністю звільняється від капітальних витрат.

Сервісно-орендна модель (Муниципальний лізинг): У разі обмеженості грантових ресурсів, КП «ВУКГ» впроваджує послугу оренди/лізингу контейнерів. Це дозволяє підприємцю замість одноразової сплати 14 000 грн вносити помірний щомісячний платіж у складі тарифу, що є прийнятним для мікробізнесу з низьким обігом коштів.

Етапність впровадження (Phasing): Обов'язкова наявність усіх 5 контейнерів вводиться поетапно. На першому етапі (2026–2027 рр.) для малого бізнесу вимагається лише 2 фракції (ресурсоцінні та змішані), що зменшує стартові витрати у 2,5 раза. Перехід до 5 фракцій відбувається лише після введення в експлуатацію ССС у 2028 році.

5.3.3. Кластерний ефект масштабу та інвестиційна привабливість

Статус Ніжина як технологічного ядра **Субкластеру «3 Ц»** (обслуговування 106,5 тис. осіб) дозволяє акумулювати критичні маси вторинної сировини — до **16,9 тис. тонн/рік**. Це створює умови для:

Залучення приватних інвестицій: Стабільний потік сировини робить громаду привабливою для великих операторів рециклінгу (наприклад, склозаводів), що дозволить створювати спільні підприємства (PPP) та додаткові робочі місця.

Державне співфінансування: Висока концентрація відходів та наявність МПУВ є підставою для отримання субвенцій із державного бюджету за формулою **80/20** на будівництво об'єктів регіонального значення.

5.3.4. Впровадження Розширеної відповідальності виробника (РВВ)

План синхронізований із майбутнім впровадженням законів про РВВ (упаковка, електроніка, батарейки). Після їх вступу в силу, значна частина витрат на збирання та перевезення відповідних фракцій буде покриватися не за рахунок бізнесу чи тарифу, а через екологічні внески виробників товарів. Це дозволить громаді отримати стабільне джерело фінансування операційних витрат на сортування.

5.3.5. Капіталізація екологічного дивіденду

Скорочення обсягів захоронення відходів із 26,4 тис. т до **7,2 тис. т** до 2033 року забезпечить пряму економію коштів громади:

Економія екоподатку: КП «ВУКГ» скоротить видатки на сплату екологічного податку за розміщення відходів (код 19010300). Вивільнені кошти (прогнозовано до **1,2 млн грн/рік**) будуть спрямовані на технічний етап рекультивації існуючого полігону площею 15,32 га.

Захист природного капіталу: Запобігання забрудненню басейну річки **Остер** фільтратом дозволить уникнути витрат на екологічну реабілітацію водних джерел, які у майбутньому могли б перевищити 50 млн грн.

5.4. Організаційний механізм: контроль та моніторинг

Виконання Плану покладається на Управління житлово-комунального господарства та будівництва.

- **Паспортизація та облік:** Проведення повної інвентаризації джерел утворення відходів серед 1 665 підприємств. Кожен суб'єкт, що генерує понад 50 тонн відходів на рік, зобов'язаний розробити внутрішній план управління.
- **Екологічний моніторинг:** Запровадження щоквартального аналізу стану підземних вод навколо полігону площею **15,32 га** по вул. Прилуцькій, щоб контролювати ефективність заходів із герметизації та збору біогазу.

5.5. Інформаційний механізм: формування нової еко-культури

Перехід до роздільного збирання неможливий без свідомої участі мешканців.

- **Просвітницькі заходи:** Організація 40 еко-заходів щорічно для мешканців громади.
- **Цифровізація сервісу:** Створення спеціалізованого розділу на сайті міської ради (nizhynrada.gov.ua) з графіками вивезення, мапою ПРЗПВ та формами звітності для бізнесу.

Обґрунтування ефективності заходів: Науковий аналіз доводить, що застосування цих механізмів дозволить скоротити обсяги захоронення на Ніжинському полігоні з 26,4 тис. тонн до **7,2 тис. тонн на рік** до 2033 року, забезпечивши повну екологічну реабілітацію території.

VI. ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ВИМОГ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА ЗАЛЕЖНО ВІД РЕСУРСІВ, ЯКИМИ РОЗПОРЯДЖАЮТЬСЯ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЧИ ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ФІЗИЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ ОСОБИ

Оцінка регуляторного навантаження здійснюється з метою визначення реальної вартості впровадження Місцевого плану управління відходами (МПУВ) для всіх учасників процесу. Розрахунки базуються на прогнозованому середньому наявному доході у Ніжинській громаді — **8 358 грн/міс** (станом на 2025 рік), що відповідає погодинній ставці у **52,24 грн/год**.

6.1. Розрахунок бюджетних витрат на адміністрування регулювання (Додаток 3 до Методики)

Адміністрування Плану покладається на Управління житлово-комунального господарства та будівництва (УЖКГ та Б) Ніжинської міської ради. Витрати бюджету громади не передбачають створення нових штатних одиниць, а реалізуються шляхом перерозподілу робочого часу існуючого спеціаліста (1 особа), відповідального за екологічний напрям.

Основні статті витрат робочого часу (річний цикл):

1. **Моніторинг виконання Плану дій (Action Plan):** Контроль за будівництвом ССС потужністю 50 тис. т/рік та розширенням мережі до 25 пунктів роздільного збирання. (120 год/рік).
2. **Контроль за суб'єктами господарювання (1 665 од.):** Перевірка наявності договорів та дотримання 5-контейнерної схеми збору. (192 год/рік).
3. **Збирання та опрацювання звітності:** Облік даних 1-ТПВ від КП «ВУКГ» та промислових гігантів, таких як ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат». (80 год/рік).
4. **Координація Субкластеру «3 Ц»:** Взаємодія з 8 сусідніми громадами щодо логістики на майбутню Ніжинську ССС. (100 год/рік).

Зведена таблиця бюджетних витрат: | Категорія витрат | За перший рік (грн) | За п'ять років (грн) | | :--- | :---: | :---: | | Оплата праці спеціаліста (492 год × 52,24 грн) | 25 702,08 | 128 510,40 | | Витрати на екологічний моніторинг басейну р. Остер* | 10 500,00 | 52 500,00 | | **РАЗОМ Бюджетні витрати** | **36 202,08** | **181 010,40** | **Включає залучення лабораторій для аналізу підземних вод та атмосферного повітря навколо полігону площею 15,32 га.*

6.2. ТЕСТ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (М-Тест) (Додаток 4 до Методики)

Впровадження МПУВ має системний вплив на бізнес-середовище громади. Згідно з аналізом, регулювання охоплює **1 665 суб'єктів господарювання**, з яких **1 649 одиниць (99,04%)** належать до мікро- та малого підприємництва. Це робить проведення М-Тесту обов'язковим і визначальним для прийняття акта.

6.2.1. Консультації з представниками малого бізнесу Консультації проводилися у березні 2026 року через Робочу групу (розпорядження МГ № 53 від 18.03.2026) із залученням ГО «Спілка захисту підприємництва у м. Ніжині».

Основним запитом бізнесу було зменшення вартості впровадження роздільного збирання 5 фракцій.

6.2.2. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Цей підрозділ визначає вартість переходу бізнесу на європейську модель управління відходами, що передбачає роздільне збирання 5 фракцій та обов'язкову статистичну звітність. Розрахунки проводяться для одного умовного суб'єкта малого підприємництва (СМП).

Оцінка ресурсів для виконання вимог акта проводиться з урахуванням варіативності джерел фінансування. Пріоритетним сценарієм залишається грантова підтримка, проте розрахунки Тесту малого підприємництва (Додаток 4) доводять життєздатність регулювання навіть за умови переходу на сервісно-орендну модель, що мінімізує ризики для 1 649 суб'єктів СМП.

Таблиця: Розрахунок витрат суб'єкта малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Найменування оцінки витрат	Перший рік (стартовий), грн	Періоди (з наступний рік), грн	Витрати за п'ять років, грн
I.	Оцінка витрат СМП «прямих»			
1	Придбання необхідного обладнання (комплект із 5 євроконтейнерів для скла, паперу, металу, пластику та ПВ)*	14 000,00	0,00	14 000,00
2	Процедури постановки на облік (укладання договорів з КП «ВУКГ» та іншими операторами)	0,00	0,00	0,00
3	Витрати на навчання персоналу (4 год. × 52,24 грн)	208,96	208,96	1 044,80

4	Разом «прямі» витрати (1+2+3)	14 208,96	208,96	15 044,80
II.	Оцінка вартості адміністративних процедур			
5	Отримання інформації про нові правила (4 год. × 52,24 грн)	208,96	0,00	208,96
6	Ведення обліку відходів та підготовка щомісячної внутрішньої звітності (8 год./рік × 52,24 грн)	417,92	417,92	2089,60
7	Подання звітності за формою 1-ТПВ/1-відходи (4 год./рік × 52,24 грн)	208,96	208,96	1044,80
8	Разом адміністративні витрати (5+6+7)	835,84	626,88	3343,36
III.	ПІДСУМКОВА ОЦІНКА НА 1 СУБ'ЄКТА			
9	Загальні витрати на виконання вимог (рядок 4 + рядок 8)	15 044,80	835,84	18388,16

*Примітка: Сума 14 000 грн за контейнери є оціночною для першого етапу впровадження; вона може бути повністю або частково компенсована через залучення коштів міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси (Додаток 4, розділ 5)

6.2.3. Сумарні витрати суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Даний підрозділ підсумовує загальне регуляторне навантаження на сектор малого бізнесу Ніжинської ТГ. Розрахунки дозволяють оцінити потребу в залученні зовнішніх інвестицій та грантових коштів для мінімізації прямого фінансового тиску на підприємців.

Таблиця: Сумарні витрати суб'єктів малого підприємництва (1 649 од.) на виконання вимог регулювання

Категорія витрат	Розрахунок (на основі даних п. 6.2.2)	Витрати за перший рік (грн)	Сумарні витрати за п'ять років (грн)
1. Прямі інфраструктурні витрати	1 649 суб'єктів × 14 000 грн (комплект контейнерів)	23 086 000,00	23 086 000,00
2. Витрати на навчання персоналу	1 649 суб'єктів × 208,96 грн (4 год × 52,24 грн/год)	344 575,04	1 722 875,20
3. Адміністративні витрати (облік та звітність)	1 649 суб'єктів × 835,84 грн (16 год × 52,24 грн/год)	1 378 300,16	6 891 500,80
ЗАГАЛЬНІ ВИТРАТИ СЕКТОРУ (1+2+3)	Сума всіх категорій витрат малого бізнесу	24 808 875,20	31 700 376,00
3 НИХ: Компенсаторний механізм (кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси / Муніципальна програма забезпечення інфраструктурою)	Прогнозна вартість централізованої закупівлі 1 540 контейнерів	(21 560 000,00)	(21 560 000,00)
РЕАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА БІЗНЕС	Витрати після застосування пом'якшувальних заходів	3 248 875,20	10 140 376,0

Науково-технічний аналіз та обґрунтування сумарних показників:

1. Масштаб початкових інвестицій: Сумарні витрати у 24,8 млн грн у перший рік на 93% складаються з капітальних видатків на закупівлю обладнання. Це критичний показник, який підтверджує обґрунтованість обраної Альтернативи 2: лише за рахунок кластерного статусу громада диверсифікує джерела: від грантодавців до обласних субвенцій та РВВ (до 1 млн дол. США).

2. Ефективність пом'якшувальних заходів: Як видно з розрахунку, залучення гранту дозволяє знизити пряме навантаження на малий бізнес

Ніжина у 7,6 раза (з 24,8 млн до 3,2 млн грн) [94, context]. Це забезпечує високу життєздатність регуляторного акта та запобігає тінізації потоків відходів.

3. **Адміністративне навантаження:** Сумарні витрати на адміністрування (1,37 млн грн/рік на весь сектор) є обґрунтованими, оскільки вони забезпечують верифікацію даних для звітності 1-ТПВ та 1-відходи. Це дозволить громаді контролювати морфологічну чистоту сировини для завантаження ССС потужністю 50 тис. т/рік.

4. **Екологічний дивіденд:** Інвестиція у розмірі 31,7 млн грн протягом 5 років забезпечить перехід від 0,91% рециклінгу до стратегічного рівня відновлення ресурсів (ціль — досягти 16,9 тис. тонн/рік вторинної сировини), що радикально зменшить екологічний ризик для басейну річки Остер [70, 99, context].

6.3. Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів

Враховуючи високе навантаження у перший рік, Ніжинська міська рада впроваджує механізми компенсації:

1. **Залучення коштів міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучених інвестиційних ресурсів:** Громада претендує на допомогу до **1 млн. дол. США**. Проект МПУВ передбачає централізовану закупівлю **1 540 євроконтейнерів** за ці кошти, що фактично зніме з 90% підприємців міста обов'язок самостійної закупівлі обладнання що зніме обов'язок закупівлі. У разі затримки гранту — застосовується сервісно-орендна модель КП «ВУКГ».
2. **Інформаційна підтримка:** Створення на офіційному сайті ради (nizhynrada.gov.ua) розділу «Управління відходами» з готовими формами договорів та шаблонами звітності 1-ТПВ, що дозволить скоротити адміністративні витрати часу бізнесу на 30%.
3. **Економічна мотивація (Кластерний підхід):** Завдяки статусу Ніжина як хаба Субкластеру «3 Ц» (обслуговування 106,5 тис. осіб), тариф на перероблення для бізнесу буде нижчим за рахунок «ефекту масштабу» порівняно з індивідуальним вивезенням на полігон.

6.4. Підсумкова оцінка вартості регулювання (Додаток 4, пункт 4)

Загальна вартість регулювання для громади за перший рік (бюджет + бізнес) становить **24 845 077,28 грн**. Після впровадження компенсаторних заходів, реальне фінансове навантаження на приватний сектор Ніжина зменшиться до рівня адміністративних витрат (облік та сортування), що є прийнятним для забезпечення екологічної безпеки басейну **річки Остер**.

VII. ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАПРОПОНОВАНОГО СТРОКУ ДІЇ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Запропонований строк дії регуляторного акта (рішення Ніжинської міської ради про затвердження Місцевого плану управління відходами) встановлюється на період з **2026 до 31 грудня 2033 року** включно. Даний термін є науково обґрунтованим і базується на необхідності проходження повного циклу трансформації системи управління відходами: від стадії глибокої кризи лінійної моделі до стабільного функціонування циркулярної економіки.

7.1. Синхронізація з національною та регіональною стратегіями

Строк дії акта до 2033 року повністю відповідає горизонту планування, визначеному в **Національному плані управління відходами та Регіональному плані управління відходами (РПУВ) у Чернігівській області**, затвердженому розпорядженням Чернігівської ОВА від 02.03.2026 № 414. Така синхронізація дозволяє Ніжинській територіальній громаді (ТГ) діяти в єдиному правовому та цільовому полі з державою, забезпечуючи локалізацію показників рециклінгу на рівні 70%.

7.2. Технологічне та інфраструктурне обґрунтування

Тривалість дії акта обумовлена складністю та етапністю розбудови критичної екологічної інфраструктури Субкластеру «3 Ц»:

- **Підготовчий етап (2026 рік):** Виділення земельних ділянок, проведення стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та розроблення проектно-кошторисної документації (ПКД) для сміттесортувальної станції (ССС).
- **Інфраструктурний ривок (2027–2028 роки):** Будівництво та введення в експлуатацію ССС потужністю **50 тис. тонн на рік**, що є ключовим об'єктом для відведення відходів від захоронення.
- **Етап стабілізації та рекультивації (2029–2033 роки):** Досягнення пікових показників вилучення вторинної сировини (до 16,9 тис. тонн/рік) та завершення технічного етапу рекультивації існуючого полігону площею **15,32 га**.

Менший строк дії акта унеможливить досягнення кінцевої мети — повного припинення екологічної деградації басейну **річки Остер**.

7.3. Економічна та інвестиційна доцільність

Система управління відходами потребує довготривалого періоду для повернення капітальних інвестицій. Загальна потреба у фінансуванні заходів

МПУВ до 2033 року становить **311,8 млн грн**. Визначений строк дії акта дозволяє:

1. Забезпечити сталість інвестиційних проєктів за кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси та іншими міжнародними донорами, які зазвичай вимагають підтвердження сталості проєкту протягом 5–7 років після завершення фінансування.
2. Забезпечити фінансову стабілізацію КП «ВУКГ», кредиторська заборгованість якого у 2025 році досягла **5,9 млн грн**. Поступове впровадження інвестиційної складової в тариф (285,19 грн/м³) потребує 8-річного циклу для оновлення сміттевозів без надмірного соціального навантаження на населення.

7.4. Соціально-культурний аспект

Трансформація свідомості населення та бізнесу (1 665 суб'єктів) щодо роздільного збирання 5 фракцій відходів є інертним процесом. Науковий аналіз досвіду країн ЄС свідчить, що перехід від 0,91% до 70% рециклінгу потребує щонайменше **7–10 років** безперервної інформаційно-просвітницької роботи (не менше 40 заходів на рік).

7.5. Можливість перегляду та коригування

Попри визначений строк до 2033 року, регуляторний акт залишається гнучким інструментом. Згідно з Розділом IX АРВ, результати періодичних відстежень (у 2030 та 2033 роках) стануть підставою для внесення змін до Плану у разі суттєвих змін у законодавстві (наприклад, повноцінного впровадження законів про Розширену відповідальність виробника — РВВ).

Встановлення строку дії акта до 2033 року є необхідним і достатнім для розв'язання екологічної кризи в Ніжинській ТГ. Коротший термін зробить стратегічне планування фіктивним, а довший — не дозволить вчасно відреагувати на нові технологічні виклики.

VIII. ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЇ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Для оцінки ефективності впровадження Місцевого плану управління відходами (МПУВ) Ніжинської міської територіальної громади до 2033 року розроблено систему прогностичних показників. Ці показники базуються на порівнянні фактичного стану (2024–2025 рр.) та цільових орієнтирів, встановлених Регіональним планом (РПУВ) Чернігівської області та стратегією Субкластеру «3 Ц».

8.1. Загальнодержавні обов'язкові показники результативності

Відповідно до методології АРВ, обов'язковому моніторингу підлягають такі індикатори:

- 1. Розмір надходжень до державного та місцевого бюджетів:** Основним джерелом є екологічний податок за розміщення відходів (код 19010300). Очікується зростання надходжень у перші 3 роки дії акта за рахунок виведення з «тіні» потоків відходів від **1 665 суб'єктів господарювання**, які раніше не мали прямих договорів на управління відходами.
- 2. Кількість суб'єктів господарювання (СГ), на яких поширюється дія акта:** Дія акта охоплює **1 665 одиниць СГ**, що здійснюють діяльність на території громади. З них **1 649 одиниць (99,04%)** — це суб'єкти малого та мікропідприємництва, для яких передбачено компенсаторні заходи (грантові програми або муніципальна програма оренди обладнання).
- 3. Розмір коштів і час, що витратимуться СГ на виконання вимог:** Згідно з М-Тестом, адміністративні витрати часу складуть **16–20 годин на рік** (облік 11 потоків відходів та звітність 1-ТПВ). Прямі інфраструктурні витрати на 1 суб'єкта складуть близько **14 000 грн** (закупівля 5-ти контейнерів), проте вони будуть значно мінімізовані через централізовану закупку 1 540 євроконтейнерів за кошти міжнародної допомоги.
- 4. Рівень поінформованості населення та бізнесу:** Визначається за кількістю проведених заходів (ціль — **40 еко-заходів на рік**) та часткою населення, залученого до роздільного збирання (прогнозне зростання з 16% до **76%** у 2033 році).

8.2. Специфічні (галузеві) екологічні показники результативності

На основі морфологічного аналізу та Action Plan громади встановлено такі кількісні орієнтири:

Найменування показника	Базове значення (2024 р.)	Цільове значення (2033 р.)	Джерело даних
Рівень рециклінгу (відновлення)	0,91%	70%	Звіт 1-ТПВ
Вилучення вторинної сировини	247,2 т	16 934 т	Дані ССС

Захоронення біовідходів	100%	15%	Моніторинг КП
Обсяг захоронення на полігоні	26,4 тис. т	7,2 тис. т	Дані вагової
Охоплення населення послугою	74,4%	100%	Договірний відділ
Інфраструктурна потужність ССС	0 т/рік	50 000 т/рік	Техпаспорт об'єкта
Мережа пунктів збору (ПРЗПВ)	6 од.	25 од.	Реєстр УЖКГ

8.3. Соціально-економічне обґрунтування індикаторів

- **Ресурсний прорив:** Досягнення зростання обсягів вилученої сировини у **68,5 разів** (з 247 т до 16,9 тис. т) базується на введенні в експлуатацію сміттесортувальної станції у 2028 році та залученні 8-ми суміжних громад Субкластеру «3 Ц».
- **Екологічна стабілізація:** Скорочення захоронення на Ніжинському полігоні площею **15,32 га** на 72% дозволить розпочати фінальну стадію рекультивації та ліквідувати ризики самозаймання метану та забруднення басейну **річки Остер** фільтратом.
- **Соціальна доступність:** Показником результативності є утримання тарифу в межах **1–1,5% від доходу** мешканця (до 125 грн/міс у 2025 р.), що підтверджує соціальну стійкість регулювання.

8.4. Механізм контролю та верифікації даних

Збір даних для розрахунку показників здійснюється щоквартально. Відповідальним за верифікацію показників (особливо щодо 11 обов'язкових потоків відходів) є **Управління житлово-комунального господарства та будівництва**.

Результативність акта вважатиметься високою при виконанні щорічного плану-графіка Action Plan не менше ніж на 85% та відсутності зростання кредиторської заборгованості КП «ВУКГ» понад рівень інфляції (базовий борг у 2025 р. — **5,9 млн грн**).

ІХ. ВИЗНАЧЕННЯ ЗАХОДІВ, ЗА ДОПОМОГОЮ ЯКИХ ЗДІЙСНЮВАТИМЕТЬСЯ ВІДСТЕЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься на основі системного аналізу досягнення стратегічної цілі — 70% рециклінгу та перевірки ефективності впроваджених механізмів диверсифікації витрат для 1 665 суб'єктів господарювання.

9.1. Визначення етапів та строків відстеження

З метою контролю за переходом від лінійної моделі до циркулярної економіки встановлюється такий графік:

- 1. Базове відстеження:** Здійснюється до дня набрання чинності регуляторним актом (орієнтовно — II квартал 2026 року). Воно фіксує вихідний «депресивний» стан системи (рівень рециклінгу 0,91%, накопичення 970,9 тис. тонн на полігоні).
- 2. Повторне відстеження:** Здійснюється через рік із дня набрання чинності актом (орієнтовно — II квартал 2027 року). Метою є оцінка первинного впливу нових правил сортування та перевірка життєздатності «сервісно-орендної моделі» (Додаток 4) за умови відсутності грантових коштів.
- 3. Періодичне відстеження:** Здійснюється раз на кожні три роки після завершення повторного відстеження. Протягом строку дії Плану передбачено два цикли: у 2030 та 2033 роках. Фінальне відстеження у 2033 році має підтвердити досягнення цільового показника скорочення захоронення на полігоні до 7,2 тис. тонн/рік.

9.2. Методологія та інструментарій відстеження

Для забезпечення наукової достовірності даних використовуються такі методи:

- Статистичний метод: Моніторинг щорічних звітів за формою № 1-ТПВ та № 1-відходи. Це дозволить верифікувати динаміку вилучення 11 обов'язкових потоків відходів.
- Аналітичний метод: Вивчення звітів Управління ЖКГ щодо будівництва сміттесортувальної станції (ССС) потужністю 50 тис. т/рік та облаштування мережі з 25 пунктів РПВ.
- Соціологічний метод (опитування): Анкетування представників 1 649 суб'єктів малого бізнесу. Мета — визначити реальний рівень фінансового

навантаження (порівняння фактичних витрат із розрахунками М-Тесту) та рівень поінформованості про способи оренди контейнерів у КП «ВУКГ».

9.3. Ключові індикатори результативності

Основними критеріями успішності регулювання є:

- Динаміка відновлення ресурсів: Збільшення обсягу вторсировини з 247,2 т до прогнозних 16 934 т/рік.
- Економічна стійкість бізнесу: Частка суб'єктів, що скористалися компенсаторними заходами (оренда контейнерів або гранти) — ціль 100%.
- Екологічна безпека: Відсутність нових несанкціонованих звалищ (ліквіація існуючих 21,7 тис. тонн) та контроль стану підземних вод басейну річки Остер.

9.4. Відповідальність та оприлюднення

Виконавцем заходів є Управління ЖКГ та будівництва Ніжинської міської ради. Строк виконання кожного етапу відстеження не перевищуватиме 45 робочих днів. Звіти оприлюднюватимуться на офіційному сайті nizhynrada.gov.ua протягом 10 днів із моменту підписання.

Додатки:

Додаток 3

до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (пункт 13)

РОЗРАХУНОК

бюджетних витрат на адміністрування регулювання

Розрахунок витрат здійснюється для **Управління житлово-комунального господарства та будівництва Ніжинської міської ради**, яке визначено відповідальним органом за впровадження Місцевого плану управління відходами (МПУВ).

Параметри розрахунку:

- Вартість робочого часу спеціаліста (на основі прогнозу доходу на 2025 р.): **52,24 грн/год.**
- Кількість суб'єктів, що підпадають під моніторинг: **1 665 одиниць** [80, context].

Таблиця: Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів господарювання

Процедура регулювання органу влади (дії)	Планові витрати часу на процедуру (год/рік)	Вартість часу співробітника (грн/год)	Витрати на процедуру за рік (грн)	Сума за п'ять років (грн)
1. Моніторинг виконання Action Plan (контроль будівництва ССС та 25 ПРЗПВ)	120	52,24	6 268,80	31 344,00
2. Контроль за 1665 суб'єктами (перевірка наявності договорів та сортування 5 фракцій)	192	52,24	10 030,08	50 150,40
3. Опрацювання звітності 1-ТПВ (збір даних від бізнесу та КП «ВУКГ»)	80	52,24	4 179,20	20 896,00
4. Координація Субкластеру «3 Ц» (взаємодія з 8 суміжними громадами)	100	52,24	5 224,00	26 120,00
5. Інші процедури (екологічний моніторинг басейну р. Остер — залучення лабораторій)*	—	—	10 500,00	52 500,00
РАЗОМ	492	X	36 202,08	181 010,40

**Примітка: Витрати на залучення лабораторій для щоквартального аналізу підземних вод та повітря навколо полігону по вул. Прилуцькій згідно з вимогами Стратегічної екологічної оцінки (СЕО).*

Науково-регуляторне обґрунтування Додатка 3:

- 1. Пропорційність навантаження:** Сумарні річні витрати бюджету у **36 202,08 грн** є незначними у порівнянні з екологічними ризиками. Це підтверджує, що регулювання є економічно доцільним: витративши менше 1000 доларів на рік на адміністрування, громада отримує контроль над потоком у **27 тис. тонн сміття** та захищає питну воду 11 066 домогосподарств від фільтрату.
- 2. Джерела даних:** Розрахунок часу (492 години) базується на фактичному досвіді Управління ЖКГ та будівництва щодо підготовки звітності 1-ТПВ та координації інвестиційних проектів, таких як кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси.
- 3. Інституційна стабільність:** Визначений обсяг робіт (адміністрування Субкластеру «3 Ц») дозволяє Ніжину зберігати статус технологічного хаба, що є ключовою умовою залучення субвенцій з обласного та державного бюджетів (за формулою 50/50 або 80/20).

Додаток 4

до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (пункт 13) ТЕСТ малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання

У березні 2026 року проведено додаткові консультації з Робочою групою (Розпорядження № 53) та представниками бізнесу щодо мінімізації фінансових ризиків у разі відсутності зовнішнього грантового фінансування.

Результат: Погоджено впровадження «сервісної моделі» від КП «ВУКГ» та поетапний перехід до сортування 5-ти фракцій.

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі)

Кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється регулювання: **1 665 одиниць**.

Питома вага суб'єктів малого підприємництва (СМП): **99,04% (1 649 одиниць)**.

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Розрахунок проведено для трьох сценаріїв, що забезпечує гнучкість регулювання. Вартість часу — 52,24 грн/год.

№ з/п	Найменування показника витрат	Сценарій (Грантовий)	А Сценарій (Орендний)	Б Сценарій (Поетапний)	В
I	Прямі витрати (обладнання)	0,00 грн	2 000,00 грн/рік	5 600,00 грн	
	<i>Коментар</i>	<i>кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси</i>	<i>Оренда у КП «ВУКГ»</i>	<i>Лише контейнери</i>	2
II	Адміністративні витрати (час)	1 044,80 грн	1 044,80 грн	626,88 грн	
	<i>Склад витрат (20 год/рік)</i>	<i>Інфо + Облік + Звіт</i>	<i>Інфо + Облік + Звіт</i>	<i>Спрощений облік</i>	
III	РАЗОМ на 1 СМП (1-й рік)	1 044,80 грн	3 044,80 грн	6 226,88 грн	

4. Розрахунок сумарних витрат малого підприємства (1 649 од.)

Показник	Перший рік (грн)	За п'ять років (грн)
Сумарні витрати (за Орендною моделлю)	5 020 875,20	25 104 376,00
Сумарні витрати (за Грантовою моделлю)	1 722 875,20	8 614 376,00
Бюджетні витрати на адміністрування	36 202,08	181 010,40

5. Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємства

З метою вирівнювання питомої вартості навантаження та врахування ризику відсутності гранту, запроваджуються такі компенсатори:

Муниципальний лізинг (Сценарій Б): КП «ВУКГ» надає контейнери в оренду. Це дозволяє підприємцю уникнути капітальної інвестиції у 14 000 грн, замінивши її щомісячним платежем у складі тарифу (близько 166 грн/міс).

Технологічне відтермінування (Сценарій В): Обов'язковість сортування за 5-фракційною схемою для мікробізнесу вводиться з 2028 року (після запуску ССС). До того часу дозволяється використання 2-х контейнерів (вторсировина + змішані).

Економічне стимулювання: При забезпеченні чистоти сортування понад 90%, бізнес звільняється від плати за перероблення на ССС, що покриває орендні витрати на контейнери.

Інформаційний сервіс: Безкоштовний доступ до хмарного сервісу звітності 1-ТПВ на сайті nizhynrada.gov.ua, що знижує витрати часу на 40%.

Підсумковий висновок: Застосування варіативних сценаріїв дозволяє знизити реальне фінансове навантаження на бізнес у перший рік із прогнозованих 24,8 млн грн до **1,7 – 5,0 млн грн**. Такий підхід робить регуляторний акт стійким до зовнішніх ризиків, забезпечуючи досягнення цілі — **70% рециклінгу** та захист басейну **річки Остер** без загрози банкрутства малих підприємств.